

Regioonide Komitee perspektiivarvamus teemal „Kliimamuutuste poliitika integreerimine ja tulevane ELi eelarve”

(2011/C 259/05)

REGIOONIDE KOMITEE

- kordab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on otsustav roll Euroopa 2020. aasta strateegia rakendamisel;
- rõhutab, et peamist tähelepanu vajab hoonete energiatõhusus;
- usub, et investeringute suunamiseks on vaja suuremat läbipaistvust. Avalikkusele peaks olema kättesaadav statistika nii energia kasutamise ja tootmise kui ka heitkoguste kohta;
- teeb ettepaneku, et 2014.–2020. aasta struktuurifondides peaks vähemalt üks eriline prioriteetne jaotus olema pühendatud energia säästvale kasutamisele ja tootmisele, omistades sellele eesmärgile väärilise tähelepanu ja tähtsuse;
- nõuab, et ühtekuuluvuspoliitikasse lisataks spetsiaalne linnamõõde, mis toetaks kohalike säästva energia tegevuskavade väljatöötamist, kaugkütte parendamist ja laiendamist, soojuse ja elektri koostootmist, energiatootmist ja taastuvate energiaallikate kasutamist, tänavavalgustust, ühistransporti ja keskkonnahoidlikke liiklusviise, hoonete energiatõhusust jne, ning paneks aluse kohalike ametiasutuste tugiteenustele, nt kohalikud ja piirkondlikud energiaagentuurid;
- kordab, et Euroopa Sotsiaalfond peaks keskenduma inimressursside suutlikkuse suurendamisele kohalikul tasandil, sest sel on otsustav tähtsus energiasäästlike linnade tuleviku ja kohaliku majanduse toetamise seisukohalt;
- avaldab toetust tõhusamatele rahastamismehhanismidele, mis võivad soodustada avaliku ja erasektori partnerlust. See võiks tähendada nt madala intressimääraga või intressivabu laene, pangagarantiisid, kohalikke käibefonde ja muid uuenduslikke finantskorralduse vahendeid, mida tuleks täiendavuse põhimõtte alusel kombineerida struktuurifondidest kohalikule ja piirkondlikule tasandile eraldatud vahenditega.

Raportöör	Pearaportöör: Ilmar REEPALU (SE/PES), Malmö linnavolikogu liige
Viitedokument	Euroopa Komisjoni 14. veebruari 2011. aasta kiri

I SISSEJUHATUS

REGIOONIDE KOMITEE:

ELi prioriteetsed poliitikavaldkonnad, kohaliku ja piirkondliku tasandi võimalused ja vajadused

1. tajub täie teravusega, et kliimamuutused on suur globaalne väljakutse, mille kohalik ja piirkondlik mõju on väga erinev. Kliimamuutuste probleemi lahendamisel on vaja keskenduda nii kohalikele kui ka piirkondlikele oludele ja võimalustele, pakkudes arukaid kohalikke ja piirkondlikke lahendusi. Kliimamuutustega seonduv väljakutse on liiga ulatuslik, et liikmesriigid suudaksid sellega ise toime tulla, seetõttu võib Euroopa Liit siinkohal anda lisaväärtust;

2. rõhutab, et Euroopa 2020. aasta strateegia seisukohalt on tööhõive, innovatsiooni, hariduse, sotsiaalse kaasatuse ja kliima/energia eesmärgid omavahel tihedalt seotud ning on kõik olulised elemendid sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse üldise eesmärgi saavutamiseks. Euroopa 2020. aasta strateegia eesmärkide saavutamise põhimeetmed rajanevad arukal, jätkusuutlikul ja kaasaval majanduskasvul;

3. toonitab, et ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia aastani 2020 („Meie elukindlustus, meie looduskapital“) on sobiv täiendus kliimamuutustega võitlemisele, sest selles on kavandatud säästvuse ja kliimamuutustega kohanemise seisukohast hädavajalikud meetmed;

4. kordab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on otsustav roll Euroopa 2020. aasta strateegia rakendamisel ning edukal liikumisel vähese CO₂-heitega majanduse poole, aidates kärpida energiatarbimist, deentraliseerida energiavarustust, suurendada taastuvenergia kasutamist, tagada ökosüsteemide vastupanu kliimamuutustele ning CO₂ sidujate säilitamine ja nende hulga suurendamine;

5. märgib, et ettearvamatult kliima ohustab rahvatervist, infrastruktuuri, põllumajandust, bioloogilist mitmekesisust, vee ja toiduga kindlustatust ja majanduse arengut ning sellega tuleb meie linnades ja maapiirkondades tegeleda parema kavandamise, paremate tavade ja tehnoloogiate abil;

Kliimameetmed kui majanduskasvu tõukejõud

6. on veendunud, et kliimameetmetel võib olla positiivne mõju majanduse arengule, keskkonnahoidlike töökohtade loomisele, vastupanuvõimele, sotsiaalsele ühtekuuluvusele ja elukvaliteedile, mis põhineb arukal majanduskasvul. Seepärast

oleks vaja tuvastada võimalik kliimamuutustest tulenev kasu ja asjaomased sektorid, kus võiks avaneda võimalusi majanduse arenguks;

7. usub, et kliimamuutustega seotud kohalikud hanked ja investeeringud edendavad õiglast, kaasavat ja jätkusuutlikku majanduskasvu. Majandusarengu, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja keskkonnaalase rahastamise integreerimine võib edendada üleminekut vähese CO₂-heitega majandusele;

8. usub, et ELi investeeringud arukasse kohaliku spetsialiseerumisse aitaksid piirkondadel leida uuenduslikke lahendusi kohalike oludega toimetulekuks ja võimalusi vähese CO₂-heitega majanduse arendamiseks;

9. on veendunud, et investeeringud säästvate linnade ja piirkondade loomisse Euroopas tugevdaksid Euroopa ettevõtete positsiooni kasvaval maailmaturul;

10. peab vajalikuks kaasata ettevõtlusringkonnad säästva majanduse arendamisse, tuues poliitikameetmete ja strateegiate abil äritegevusse ka sotsiaal- ja keskkonnanäppu, ning muuta nad vastutustundlikuks nende tegevuste mõju eest;

II VAJADUS EDASISE TEGEVUSE JA INVESTEERINGUTE JÄRELE

11. rõhutab, et kliimasõbralikud meetmed nõuavad pikaajalist märkimisväärset rahastamist. Üleminek vähese CO₂-heitega ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisele majandusele nõuab, et investeeringute keskmes oleks energiatõhusus, hooned, taastuvenergia, puhas transport ja muud ressursside paremat kasutamist tagavad arukad süsteemilahendused. Nii ELi linnadele kui ka maapiirkondadele on vaja anda kohest toetust, et tõhustada kohalikke ja piirkondlikke jõupingutusi kliimamuutuste leevendamiseks ja nendega kohanemiseks. Komitee märgib, et komisjoni hinnangul oleks ELil vähese CO₂-heitega majandusele üleminekuks vaja järgmise 40 aasta jooksul investeerida täiendavalt 270 miljardit eurot ehk keskmiselt 1,5 % ELi SKPst aastas ning lisaks võimaldaks kliimameetmete tõhustamine luua 2020. aastaks 1,5 miljonit uut töökohta;

12. kutsub üles märkimisväärselt tugevdama linnapeade pakti algatust, millele tuleks tagada sobivad vahendid, et toetada linnu ja piirkondi kliimameetmete kavade elluviimise ettevalmistamisel ning koostada koostöös rahvusvaheliste partneritega, nagu USA linnapeade konverents, ühised standardid CO₂-jalajälje jaoks;

13. kordab sellega seoses, et toetuskavad peaksid olema kättesaadavad kõigile taastuvenergia tootjatele, sõltumata nende suurusest, kuna kohaliku ja piirkondliku tasandi detsentraliseeritud energiatootmise võimaluste kasutamine on ELi 20-20-20-eesmärkide saavutamiseks vältimatu;

14. rõhutab, et kohaliku ja piirkondliku tasandi kliimamuutuste leevendamiseks vajab peamist tähelepanu hoonete energiatõhusus, kuna ehitussektor (st elamud ja ärihooned) on ligikaudu 40 % ga ELi kogu energia lõpptarbimisest ELi suurim energiatarbija ja CO₂-heite tootja;

15. rõhutab, et tõhususe suurendamiseks, heitkoguste vähendamiseks ja õhukvaliteedi parandamiseks tuleb innukamalt tegeleda säästvate transpordisüsteemide, inimeste transpordiharjumuste ja puhastel kütustel sõitvate sõidukitega. Komitee toonitab keskkonnahoidliku suunitlusega kohaliku ühistranspordi tähtsust linnastupiirkondades ja nõuab struktuurifondide kaudu investeerimist puhtasse ühistransporti ja hoogsamat CO₂-heite vähendamist;

16. juhib tähelepanu sellele, et oluline on edendada CO₂ sidujate arendamist ja parandamist – need aitavad vähendada CO₂ sisaldust õhus, eriti kõige väärtuslikumate maa- ja/või loodusvaradega piirkondades;

17. rõhutab, et EL peab täitma oma rahvusvahelised kohustused kliimamuutustevastase võitluse rahastamisel; jagab seisukohta, et rahvusvaheliselt CO₂-turult saadud rahalised vahendid peaksid olema nende vahendite hulgas, mida kasutatakse ka arenguriikide projektide toetamiseks;

18. peab tingimata vajalikuks muuta inimesed teadlikuks loodusvarade praeguse kasutamise viiside mittesäästvusest;

19. peab vajalikuks parandada teadlaste ja poliitikute vahelist teadmiste vahetust, et parandada otsuste langetamist, tuginedes teaduslikele tõenditele;

III KLIIMAMEETMETE JA NENDE RAHASTAMISE PÕHIMÕTTED

20. usub, et subsidiaarsuse põhimõte, partnerluse põhimõte ja mitmetasandiline valitsemine on struktuurifondide eduka rakendamise peamised eeldused ning kordab, et just kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peaksid osalema ELi fondide ühisest strateegilisest raamistikust juhitud partnerluslepingute väljatöötamisel, nende üle peetaval läbirääkimistel ja nende rakendamisel. Seda tuleks käsitleda kui ELi olulist ja unikaalset võimalust tagada kulutuste suurem sidusus kõigis poliitikavaldkondades ja kõigil valitsustasandil;

21. kordab oma vastuseisu sellise ainult kliimamuutustele suunatud ühtse fondi loomisele, mis praegu peamiselt struktuurifondide vahendite toetudes koondaks kõik kliimamuutustevastase võitluse rahastamiseks mõeldud ELi rahastamisvahendid. Lisaks sellele, et vahendite sel viisil ümberpaigutamine võib

kokkuvõttes tuua kaasa kliimamuutustevastase võitlusele ette nähtud vahendite vähenemise, võib sattuda ohtu ka kliimameetmete projektide kaasamine piirkondlikesse arengustrateegiasse;

22. teeb ettepaneku vaadelda kohaliku ja piirkondliku tasandi kliimameetmeid rahvusvahelise, Euroopa ja liikmesriikide poliitika täiendusena, toetudes samas sarnaste ohtude ja võimalustega silmitsi seisvate piirkondade vahelisele kogemuste vahetamisele ja koostööle;

23. usub, et mitmetasandilise valitsemise käsitust tuleks edasi arendada, kuna kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine saab olla edukas ainult siis, kui sellesse on kaasatud kõik valitsustasandid. Sellega seoses on komitee kutsunud Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles kohaldama subsidiaarsuse põhimõtet;

24. rõhutab seepärast, et ELis tuleb vältida haldustõkkeid kõigil tasandil. Selleks on vaja kooskõlastada kohalike, piirkondlike ja riiklike ametiasutuste ning Euroopa Komisjoni tegevust;

25. kordab, et piirkondade ja ettevõtete vahelisi valdkondlike või valdkonnaüleseid energia- ja kliimakaitsele tuleb tiivistada toetama innovatsiooni ja kiiret üleminekut vähese CO₂-heitega ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisele majandusele. Niisuguse avaliku ja erasektori partnerluse kindel eesmärk peaks olema vähese CO₂-heitega tehnoloogiate väljatöötamine ja rakendamine, CO₂ sidujate arendamine ja parandamine, kliimamuutustega kohanemise meetmete võtmine ning sellest tulenevalt tuleks tagada sihttoetuse eraldamine struktuurifondidest;

26. usub, et investeringute suunamiseks on vaja suuremat läbipaistvust. Avalikkusele peaks olema kättesaadav statistika nii energia kasutamise ja tootmise kui ka heitkoguste ning eriti just andmed kliima füüsiliste näitajate muutuste kohta. Tuleks tagada kliimamuutustega seotud kulude jälgimine ELi eelarves, et EL saaks selgelt öelda, kui paljud kulutustest on seotud kliimameetmetega;

IV PRIORITEET JA INTEGRATSIOON

27. on seisukohal, et kliimamuutused, eeskätt nendega kohanemine ja nende mõjude leevendamine, ning energiapoliitika tuleks seada ELi eelarve oluliste prioriteetide hulka;

28. rõhutab, et ELi eelarve peaks toetama mitmetasandilise valitsemise põhimõtet ja kõik ELi meetmed peaksid põhinema horisontaalsel käsitlusel, kombineerides kliimamuutustega võitlemise ja nendega kohanemise meetmeid ja määratledes selgelt nii poliitilise kui ka finantsrolli ja -vastutuse jagunemise kohaliku, riikliku ja ELi valitsemistasandite vahel, samuti eri poliitika-meetmete vahel, et vältida lõhesid, ebajärjekindlust ja poliitilise vastutuse dubleerimist;

29. märgib, et ELi õigusaktid ja ELi kulutuste tingimuslikkus on keskse tähtsusega elemendid Euroopa 2020. aasta strateegia eesmärkide saavutamisel, arvestades et kliimameetmed tuleb integreerida kõikidesse asjaomastesse kuluvaldkondadesse, sh struktuurifondidesse ning põllumajanduse, maaelu arengu, teadusuuringute ja innovatsiooni ning väliskoostöö rahastamisvahenditesse. Integreerimine tähendab siinkohal praeguste poliitika-meetmete prioriteetide ümbervaatamist jätkusuutlikkuse edendamiseks, arvestades et sama meetmega saab ja tuleks taotleda korraga erinevate eesmärkide saavutamist;

30. märgib, et piiratud eelarvevahendite tõhusat eraldamist ja nende mõjusust saab parimal viisil tagada, kui kliimameetmed ja energiatõhusus lisatakse läbiva prioriteedina struktuurifondide, ühise põllumajanduspoliitika ning teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse raamprogrammidesse (tulevane 8. raamprogramm). Lisaks peaks tulevane keskkonna ja kliimameetmete rahastamisvahend Life+ täiendama kõnealust integreerimist, pakkudes kliimameetmete rahastamiseks rohkem vahendeid ning katsetades uusi lähenemisviise kliimamuutustega kohanemiseks ja nende leevendamiseks;

31. toetab kümneaastast eelarveperioodi, mis muudaks rahastamise kavandamise märksa stabiilsemaks ja prognoositavamaks ning aitaks sihikindlamalt eesmärgile keskenduda;

32. väljendab kahetsust, et „Energiastrateegias aastateks 2011–2020” puuduvad täiendavad konkreetsed kohustused säästvasse energiasse tehtavate kohalike ja piirkondlike investeeringute rahastamise osas, ehkki komisjon on rõhutanud kohalike ja piirkondlike omavalitsust rolli;

V ETTEPANEKUD ERINEVATEST ALLIKATEST RAHASTAMISE KOHTA

Ühtekuuluvuspoliitika ja struktuurifondid

33. teeb ettepaneku, et 2014.–2020. aasta struktuurifondides peaks vähemalt üks eriline prioriteetne jaotus olema pühendatud energia säästvale kasutamisele ja tootmisele, omistades sellele eesmärgile väärilise tähelepanu ja tähtsuse;

34. märgib, et säästva linna mõiste muutub, hõlmates kohalike energiatootmise rajatise, elektripõhise liikumise kasvu, arukate võrkude ja muude ressursside paremat kasutamist tagavate süsteemilahenduste kasutamist. Komitee nõuab, et ühtekuuluvuspoliitikasse lisataks spetsiaalne linnamõde, mis toetaks kohalike säästva energia tegevuskavade väljatöötamist, kaugkütte parendamist ja laiendamist, soojuse ja elektri koostootmist, energiatootmist ja taastuvate energiaallikate kasutamist, tänavavalgustust, ühistransporti ja keskkonnahoidlikke liiklusviise, hoonete energiatõhusust jne, ning paneks aluse kohalike ametiasutuste tugiteenustele, nt kohalikud ja piirkondlikud energia-agentuurid;

35. meenutab Euroopa Komisjoni kavatsust edendada kohalike energialahendusi ja jätkata „arukate linnade” (st arukad mõõtmiseadmed ja arukad võrgud) algatusprojekti arendamist,

et toetada puhtaid investeringuid, mille eesmärk on parandada energiatõhusust. Komitee kutsub komisjoni üles 2014.–2020. aasta struktuurifondide kontekstis seda head kavatsust ka kajastama;

36. nõuab regionaalarengu/ühtekuuluvuspoliitika kaudu kodumajapidamiste energiatõhususe parandamiseks tehtavate eraldiste suurendamist vähemalt 5 %, mis vastaks Euroopa Regionaalarengu Fondi raames kogu ELis keskmiselt vähemalt 15 %-le;

37. rõhutab struktuurifondide võtmerolli, et toetada teadmiste arendamist, uuenduslikke lahendusi ja üldist teadlikkust väljakutsetest ja võimalustest, mis tulenevad vajadusest võidelda kliimamuutuste vastu, neid leevendada ja nendega kohaneda;

38. peab oluliseks edendada kaasavat lähenemisviisi ja teadmiste platvorme, mis hõlmaksid kõiki kliimamuutuste küsimusega seotud sektoreid, nii et uurimisvajadused tuvastataks poliitikat lähtuvalt;

Teadus- ja arendustegevus

39. kutsub eelarvepädevaid institutsioone üles tagama piisava rahastamise, suurendama kulutusi teadusuuringutele ja innovatsioonile seoses kliimamuutuste mõju, CO₂ heitkoguste vähendamise ja kliimamuutustega kohanemisega, eriti mis puudutab energiat ja energiatehnoloogia strateegilise kava rakendamist mitte ainult ELi ja liikmesriikide tasandil, vaid ka kohalikul ja piirkondlikul tasandil, edendades sh klastreid ja uuenduslikke VKEsid;

40. rõhutab, et oluline on toetada säästvate tehnoloogiate integreerimist ja uuendustegevuse rahastamist uute arukate tehnoloogiate valdkonnas, kaasates kliimamuutuste küsimused ja meetmed kõigisse ELi kavadesse ja strateegiatesse;

41. rõhutab, kuivõrd tähtis on levitada arukaid lahendusi ja tippuendusi, nt näidisprojekte, et muuta suhtumist, tugevdada säästvat majanduskasvu ja toetada Euroopa 2020. aasta strateegiat;

Euroopa Sotsiaalfond

42. rõhutab, et Euroopa Sotsiaalfondi saab kasutada säästva tegevuse edendamiseks olemasolevatel elualadel ja uute oskuste arendamiseks keskkonnasõbralikumate tehnoloogiate ja teenuste valdkonnas, kuna fond on vahend, mis aitab töötajatel ja ettevõtetel kohaneda uue majandusliku reaalsusega;

43. kordab sellest tulenevalt, et Euroopa Sotsiaalfond peaks keskenduma inimressursside suutlikkuse suurendamisele kohalikul ja piirkondlikul tasandil, sest sel on otsustav tähtsus energiasäästlike linnade ja piirkondade tuleviku seisukohalt, kuna seal on võimalik rakendada tõhusaid kliimamuutustega kohanemise ja/või nende leevendamise meetmeid ning see toetab kohalikku majandust;

Ühine põllumajanduspoliitika

44. rõhutab, et tähtis on tervikliku käsitluse alusel toetada linnade ja maapiirkondade koostoimet ja arengut nt energiatõhususe, keskkonnahoidliku ühistranspordi, keskkonnateenuste säilitamise, veemajanduse ning atraktiivsuse suurendamise vallas;

45. usub, et ühine põllumajanduspoliitika peaks põllumajandustootjatele ja maahaldajatele hüvitama avalike hüvede pakku-mise, nt taastuvenergia tootmine, CO₂ sidumise võime poolest oluliste piirkondade kaitse, kasvuhoonegaasiheite vähendamine ja kliimamuutustega kohanemine;

46. usub, et ühise põllumajanduspoliitika tingimuslikkuse ja keskkonnasõbralikkuse suurendamisele tuleks rohkem tähelepanu pöörata (ÜPP I ja II sammas);

47. toonitab, et maaelu arengu fond (ÜPP II sammas) on jätkuvalt väga tähtis, aidates põllumajandustootjatel viia läbi uuendusi ja toetades maapiirkondade majanduse mitmekesistamist. Seepärast peaks fondi praegust rolli laiendama kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele ning muude olulise tähtsusega ressursiprobleemide lahendamisele, nt veemajandus, bioloogiline mitmekesisus ja mullaharimine;

Uued investeerimismehhanismid

48. kordab, et on väljendanud heameelt määruse (EÜ) nr 663/2009 II peatüki kohaselt ette nähtud kasutamata assigneeringute ümberjaotamise üle, mis antakse kohalike ja piirkondlike omavalitsuste käsutusse säästva energia projektide rahastamiseks, ning rõhutab, et seda uut Euroopa energiatõhususe rahastamisvahendit tuleks käsitleda olulise eeskujuna, mida peaks edaspidi järgima;

49. kordab, et valitseb tihe seos „majanduse elavdamise kavade ja energiatõhususe ja taastuvenergiasse investeerimise vahel praeguse [...]kriisi taustal”;

50. rõhutab, et vähese CO₂-heitega ja kliimamuutustele vastupanuvõimelise majanduse arendamine kohalikul ja piirkondlikul tasandil parandab Euroopa üldist konkurentsivõimet keskkonnasõbraliku majanduse valdkonnas ning seda peaks olema võimalik kaasrahastada Euroopa Investeerimispinga emiteeritud projektivõlakirjade abil;

51. avaldab toetust tõhusamatele rahastamismehhanismidele, mis võivad soodustada avaliku ja erasektori partnerlust. See võiks tähendada nt madala intressimääraga või intressivabu laene, pangagarantiisid, kohalikke käibefonde ja muid uuenduslikke finantskorralduse vahendeid, mida tuleks täiendavuse põhimõtte alusel kombineerida struktuurifondidest kohalikule ja piirkondlikule tasandile eraldatud vahenditega;

52. toetab mõtet, et kättesaadavaks tuleks teha uued rahastamisvahendid, eraldades heitkogustega kauplemise süsteemi tuludest vähemalt kolmandiku kohalikule ja piirkondlikule tasandile. Tulude jaotamise täpne skeem tuleb kindlaks määrata igas liikmesriigis riigi kliimastrateegia raames, et võtta asjakohaselt arvesse liikmesriigiti väga erinevat vastutuse jagunemist kliimamuutuste leevendamise valdkonnas. Komitee kutsub üles kasutama kõikjal Euroopas üha rohkem süsinikdioksiidi maksu ning seejuures eraldama kohalikule ja piirkondlikule tasandile uued rahastamisvahendid, toetudes eelpool nimetatud raamistikule. Arvestades, et praegused CO₂-turud ei teeni linnu ja piirkondi piisavalt, toetab komitee jõuliselt OECD üleskutset, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused looksid oma kasvuhoonegaaside vähendamise projektid, mida rahastatakse heitkogustega kauplemise süsteemist.

Brüssel, 30. juuni 2011

Regioonide Komitee
president
Mercedes BRESSO